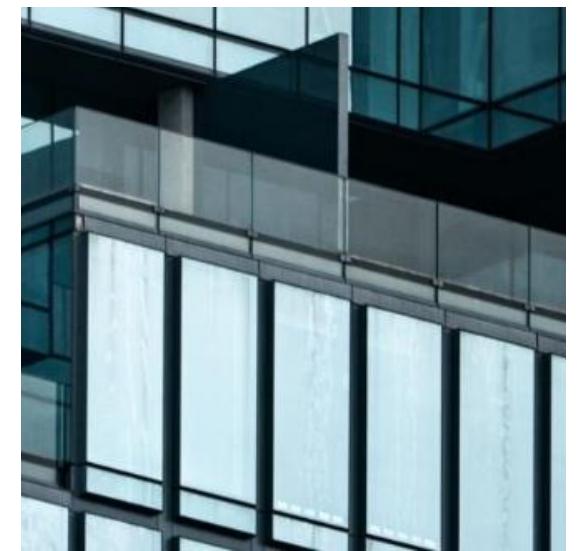
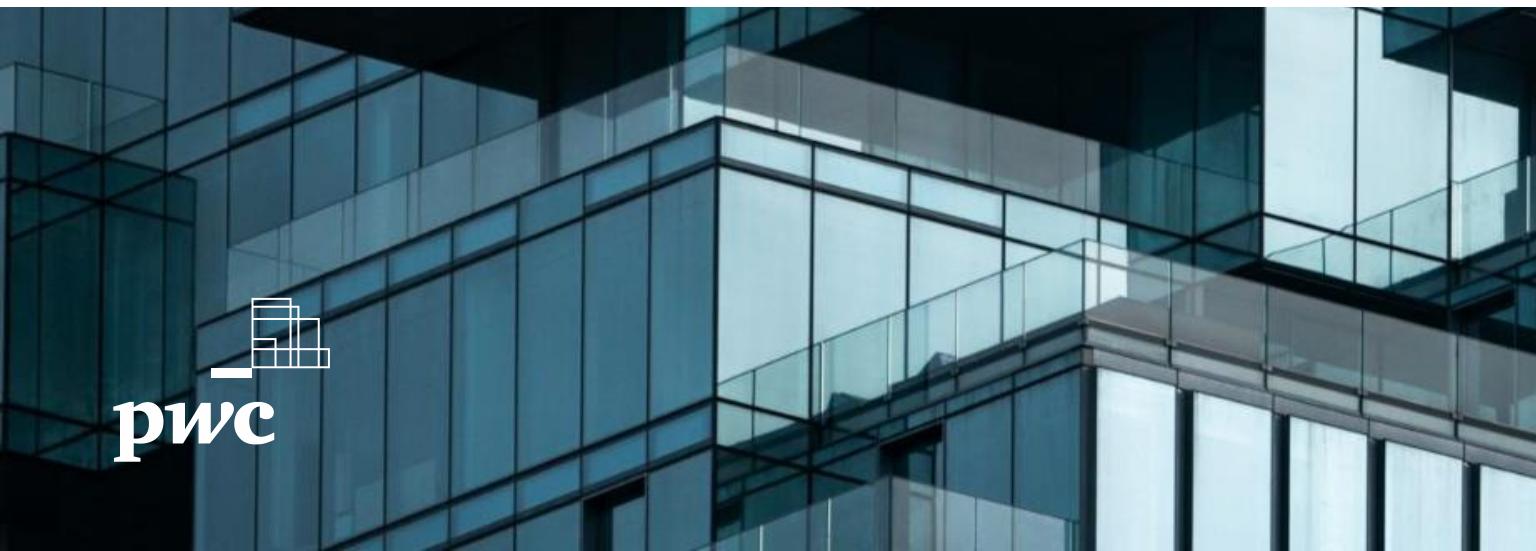

Pandemija Koronavirusa

Pravna pitanja

Sadržaj

1. Uvod
2. Kako pandemija Koronavirusa utiče na radno-pravne odnose?
3. Koronavirus i viša sila
4. Zaštita od pandemije i zaštita podataka o ličnosti
5. Brojke
6. Kontakt detalji

1

Uvod

Početak pandemije

Bolest izazvana Koronavirusom

COVID -19 je infektivna bolest izazvana novim virusom koji ima genetsku sličnost sa Koronavirusom slepih miševa, od kojih je verovatno i potekla

Sve je počelo serijom slučajeva zapaljenja pluća u Vuhangu (Kina) u decembru 2019 zbog čega virus zovu i Vuhanski virus

Bolest je izazvana virusom čiji je tačan naziv teški akutni respiratorni sindrom koronavirus 2 (SAR-CoV-2)

Virus je uzrok trenutne pandemije i proglašen je globalnim problemom od javnog zdravstvenog značaja od strane SZO

Prenosi se kapljicama koje nastaju usred kašla i kijanja od strane zaražene osobe u krugu od 180 cm ili u dodiru sa površinom koja je kontaminirana virusom

Vreme između izlaganja virusom i pojave prvih simptoma kod zaraženih je pet dana, ali taj razmak može varirati između dva do četrnaest dana

Najčešći simptomi su groznica, suv kašalj i nemogućnost dolaženja do daha (kratak dah), dok u slučaju komplikacije može doći do upale pluća ili sindroma akutnog plućnog endema

Pandemija utiče na sve aspekte života i ima ozbiljan politički, socijalni, kulturološki, ekonomski i drugi uticaj sa krajnje štetnim posledicama

Pandemija ima i određene pravne implikacije, posebno u domenu ugovornog, radnog i prava zaštite podataka o ličnosti

Uticaj

Kako pandemija utiče na poslovanje

COVID – 19 utiče na sve aspekte života i globalna ekonomija nije izuzetak

Predstavlja pretnju koja se širi i utiče na kompanije, vlade i zajednice širom sveta

U cilju ublažavanja efekta rastuće epidemije, lokalne vlasti će preduzeti (manje ili više obavezne) mere koje će dovesti do izolacije i karantina zaraženih osoba, suspenzije sportskih i drugih događaja i (potpune ili delimične) obustave poslovanja

Vlade će takođe ohrabriti kompanije da njihovi zaposleni rade od kuće

Sa druge strane, u nekim industrijama panična kupovina i posledični nedostatak robe često prouzrokuju veću potražnju dobara na šta proizvođači nisu u mogućnosti da odgovore

Zbog toga su mnoge kompanije suočene sa ozbiljnim komercijalnim problemima, kao što su kašnjenja u isporuci robe i usluga i moraju potražiti načine kako da ublaže uticaj na ugovorne obaveze

U ovoj situaciji, kompanije se mogu suočiti sa komplikovanim pravnim pitanjima kao npr. da li se i kada viša sila kao pravni institut primenjuje

Kako izbjeganje virusa izaziva velike poremećaje u industriji, poslodavci moraju prilagoditi planove poslovanja i obezbediti kontinuitet rada a to čini radno-pravna pitanja aktuelnim

Takođe, poslodavci moraju osigurati zdravstvenu zaštitu zaposlenih a rešenje problema može biti izazovno sa aspekta zaštite podataka o ličnosti

2

Kako pandemija Koronavirusa utiče na radno- pravne odnose?

Radno-pravno pitanja

- Imajući u vidu uvedeno vanredno stanje državni organi su izdali Uredbu o organizaciji rada poslodavaca za vreme vanrednog stanja koja pruža opšte instrukcije vezane za mere koje bi poslodavci trebalo da preduzmu u svom radnom okruženju
- Iako se iz Uredbe jasno može zaključiti da su poslodavci, kao i zaposleni dužni su pre svega da se pridržavaju propisa u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, kao i da se ponašaju u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti Uredba se ne bavi detaljima i ne pruža odgovore na određena pitanja sa kojima se poslodavci suočavaju u svakodnevnom poslovanju
- Pitanja kao što su kakve mere zaštite na radu poslodavac mora do obezbedi, odnosno *Šta bi se smatralo dovoljnim merama zaštite na radu? ili Da li zaposleni imaju pravo da odbiju da se pojavljuju na radnom mestu ukoliko nisu zadovoljni sprovedenim merama zaštite?* ostaju otvorena
- Zatvaranje škola i vrtića, sa sobom neizostavno povlači kao posledicu da će određeni broj zaposlenih morati da ostanu kod kuće da čuvaju decu, te da neće moći da obavljaju poslove svog radnog mesta. *Kako će poslodavci tretirati takvo odsustvo? Da li će zaposleni imati pravo na naknadu za vreme takvog odsustva?*

Radno-pravno pitanja

- Dalje, imajući u vidu zatvaranje međunarodnih granica, poslovanje mnogih privrednih subjekata čija se delatnost oslanja na uvoz sirovina i robe biće ograničeno ili onemogućeno, odnosno obim posla će biti smanjen ili će rad zaposlenih biti obustavljen
- Iako je nesporno da poslodavci u privatnom sektoru imaju pravo da obustave proces rada ukoliko nisu ispunjeni uslovi za nesmetano poslovanje, *pitanje je koja su prava i obaveze poslodavaca, a koja zaposlenih u slučaju smanjenja obima posla odnosno prekida rada?*
- Kao posledica mogu se postaviti mnoga druga pitanja - *Da li kao meru poslodavac može da doneše odluku i pošalje zaposlene na kolektivni godišnji odmor? Da li poslodavac može da pošalje zaposlene na prinudni odmor ili neplaćeno odsustvo kada postoje razlozi da se rad prekine? Da li poslodavac ima pravo da zaposlene proglaši tehnološkim viškom zbog finansijskih gubitaka?*
- Prilikom odlučivanja o narednim koracima koje će preduzeti, poslodavci su svakako dužni da uzmu u obzir i razmatranje sve imperativne odredbe propisa u oblasti rada i uredbi koje će biti donete na osnovu odluke o uvođenju vanrednog stanja, kako ne bi snosili prekršajnu, odnosno krivičnu odgovornost.

3

Koronavirus i viša sila

Izbijanje virusa utiče na lanac snabdevanja..

- Izbijanje virusa ima snažan uticaj na lanac proizvodnje i snabdevanja, a kao rezultat nastaju poteškoće u ispunjenju ugovornih obaveza od strane takvih kompanija
- Kompaniji može da se desi i da ona ne može da izvrši isporuku mušterijama zbog obustave rada/usporavanja u radu ali i da njoj proizvodi nisu isporučeni od strane njenih dobavljača iz istih razloga
- Vi, kao firma, u prvom slučaju biste zatražili popuštanje zbog više sile dok u drugom slučaju biste odbili/dozvolili popuštanje usled više sile, ako je to zatraženo od strane vašeg dobavljača

Ali da li to predstavlja višu силу?

- Međutim činjenica da ste u svom ugovoru dogovorili višu silu ne znači nužno da imate pravo na oslobođenje od obaveza po tom osnovu, pa je tumačenje same *force majeure* klauzule od suštinskog značaja
- Delovi ugovora kojima je uređena viša sila obično se sastavljaju tako da navode određene događaje, pa je pitanje za vašeg pravnog savetnika da li pandemija Koronavirusa predstavlja slučaj više sile
- U slučaju da predstavlja, onda imate pravo na oslobođenje od obaveza po tom osnovu za određen period ali imajte na umu da ugovor drugoj strani može omogućiti pravo na raskid u slučaju da viša sila traje duže

To sve znači da vam možda treba akcioni plan

- ✓ Identifikujte ključne odredbe koje su „pogodjene“ događajem (viša sila ali takođe izjave i garancije, pravo na raskid, promenjene okolnosti, odložni uslovi itd.)
- ✓ Proverite da li imate pravo na oslobođenje usled više sile (i da li vaš dobavljač ima pravo na to) ako se događaj može smatrati višom silom po vašem ugovoru
 - ✓ Proverite da li možete dokazati (ili da li vaš dobavljač može dokazati vama) da vas je pandemija virusa stvarno onemogućila u ispunjenu obaveza (obratite pažnju da nije samo dovoljno da se događaj desio – on mora i da konkretno utiče na proizvodni proces)
- ✓ Proverite koliko oslobođenje može da traje i može li samo trajanje da ugrozi ugovor (možda želite dobavljaču da dopustite oslobođenja ali je pitanje koliko dozvoljavate da to traje)
- ✓ Utvrdite način obaveštavanja (to nisu boilerplate klauzule!!) jer biste morali da znate kako da dostavite pravno obavezujuće obaveštenje

Ostale relevantne napomene

- Takođe, u ovoj situaciji je uvek preporučljivo vršenje komunikacije sa suprotnom stranom na strateški i isplaniran način
- Alternativno možda treba razmotriti promenu ugovornih obaveza ili pripremanje proaktivnih koraka koji se mogu preuzeti u vezi sa potencijalnim budućim efektima pandemije
- U slučaju finansijskih ugovora trebalo bi proveriti da li takvi ugovori predviđaju mogućnost ubrzavanja vaše obaveze plaćanja i/ili konstatovanje neispunjavanja obaveza u ovom slučaju
- Konačno, trebali biste pogledati i vašu polisu osiguranja koja vam možda može ponuditi neku utehu u ovim teškim remenima

4

Zaštita od pandemije i zaštita podataka o ličnosti

Pitanja vezana za zaštitu podataka o ličnosti

- Pandemija je dovela poslodavce pred problem na koji način da obezbede zdravlje svojih zaposlenih i osiguraju kontinuitet njihovog poslovanja
- Međutim, rešavanje ovog pitanja može biti izazovno sa stanovišta zaštite podataka o ličnosti imajući u vidu da zdravstveni podaci predstavljaju posebnu vrstu podataka o ličnosti
- Ovi podaci zaslužuju veću zaštitu i mogu se obrađivati samo u slučajevima propisanim regulativom za zaštitu podataka o ličnosti, tj. GDPR i Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti Republike Srbije
- Naime, kako bi odgovorili na sve veću pretnju virusa, brojni poslodavci razmatraju da prate zdravstveno stanje zaposlenih, njihove planove putovanja na poslu i van njega i njihove kontakte za zaraženim pojedincima van radnog mesta
- Generalno, regulativa za zaštitu podataka o ličnosti nije u suprotnosti sa obezbeđivanjem javnog zdravlja, ali poslodavci ne bi trebalo da sistematski prate i prikupljaju zdravstvene podatke svojih zaposlenih bez zvaničnog zahteva i mera propisanih od strane nadležnih zdravstvenih ustanova

Pitanja vezana za zaštitu podataka o ličnosti

- U EU nekoliko regulatora za zaštitu podataka o ličnosti je izdalo smernice o praćenju zdravstvenih podataka zaposlenih u vezi sa COVID-19. Na primer, regulatori u Francuskoj i Italiji smatraju da poslodavci ne bi trebalo aktivno (npr. zahtevanjem od zaposlenih da redovno popunjavaju zdravstveni upitnik) da prikupljaju podatke o zdravstvenom stanju zaposlenih
- Međutim, Zaštitnik za zaštitu podataka o ličnosti u Republici Srbiji još nije izdao slične smernice
- U svakom slučaju, ako se poslodavac odluči da prikuplja podatke o simptomima bolesti od posetilaca i zaposlenih, moraće da obezbedi da se obrada vršni na osnovu odgovarajućeg osnova iz člana 9. GDPR odnosno člana 17 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti
- U ovom slučaju, preporuka za poslodavca bi bila da: (i) ne primorava zaposlene da daju bilo kakve podatke o ličnosti, (ii) ne prikuplja podatke o ličnosti koji nisu od značaja za sprečavanje i kontrolu COVID-19, (iii) ne prikuplja ili koristi date podatke o ličnosti u druge svrhe, (iv) ne otkriva podatke o ličnosti trećim licima, osim nadležnim organima za prikupljanje ovih podataka i (v) koristi sigurnu tehnologiju za čuvanje podataka o ličnosti

5

Brojke

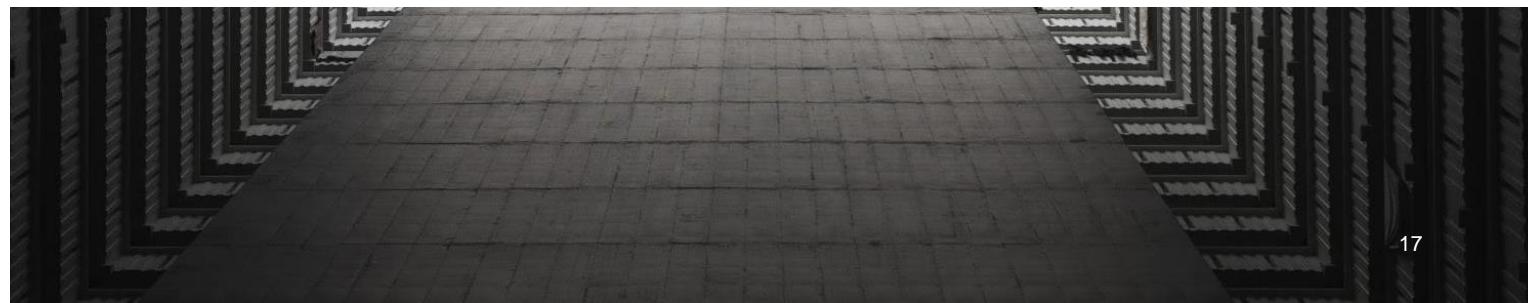
Prvih 10 zemalja po broju slučajeva

Od prvog slučaja prijavljenog u Kini do danas, broj pacijenata se ubrzano povećava. Koronavirus je zahvatio 149 zemalja širom sveta. Dana 11 marta 2020 godine SZO je označila COVID – 19 kao pandemiju. Trenutno, ima 148,923 registrovanih slučajeva u svetu a 73,710 pacijenata je izlečeno.

Zemlja	Ukupno slučajeva	Smrtni slučajevi	Izlečeni	Oboleli trenutno
Kina	80,824	3,189	65,569	12,066
Italija	17,660	1,266	1,439	14,955
Iran	12,729	611	4,339	7,779
J. Korea	8,086	72	714	7,300
Španija	5,753	136	517	5,100
Nemačka	3,953	8	46	3,899
Francuska	3,661	79	12	3,570
SAD	2,340	50	41	2,249
Švajcarska	1,375	13	4	1,358
Norveška	1,032	1	1	1,030

6

Kontakt detalji

Stručnjaci vama na raspolaganju

Ukoliko je ova Brošura bila interesantna i korisna ali biste voleli dodatno da prodiskutujete o detaljima molimo vas da nas kontaktirate koristeći sledeće kontakt detalje

Predrag Milovanović
Stariji Menadžer, Advokat

mail: predrag.milovanovic@pwc.com
Telefon: +381 11 3302 100
Faks: +381 11 3302 101

Stefan Dobrić
Menadžer, Advokat

mail: stefan.dobric@pwc.com
Telefon: +381 11 3302 100
Faks: +381 11 3302 101

Hvala!

